

Wioletta Hajduk-Gawron

 <https://orcid.org/0000-0001-6978-127X>

Uniwersytet Śląski w Katowicach
Katowice, Polska

Prescriptum. „Nowości” w (glotto)dydaktyce polonistycznej

Prescriptum. Polish (Glotto)didactics News

Pandemiczna rzeczywistość stała się udziałem całego globu już od blisko dwóch lat. Wpływa ona na wszystkie obszary działalności człowieka, na jego kondycję fizyczną i psychiczną. Różne przejawy obecnej rzeczywistości skłaniają do refleksji naukowej, w tym też do zastanowienia się nad różnie rozumianą „nowością” w (glotto)dydaktyce polonistycznej. O tak ukierunkowaną refleksję poproszono badaczki i badaczy z polskich i zagranicznych ośrodków akademickich. Zgromadzone teksty tematycznie oscylują wokół dwu „nowości”, które wszakże stają się już – jak można sądzić – codziennością w środowisku (glotto)dydaktycznym. Jednym z nowych trendów jest obecność nurtu humanistyki ekologicznej w podręcznikach do nauczania polszczyzny – zarówno jako mowy ojczystej, jak i jako języka obcego. Ten kształtujący się od lat 90. ubiegłego wieku paradygmat naukowy, wyznaczył narzędzia analizowania treści podręcznikowych i wpłynął na perspektywę oglądu funkcji, jakie powinny pełnić podręczniki językowe w zakresie uwrażliwienia uczących się na problemy ekologiczne.

Za drugą „nowość”, będącą tematem przewodnim kilku artykułów zamieszczonych w tym numerze, uznano kształcenie zdalne, które obecnie przestaje już być traktowane jako forma nadzwyczajna bądź zarezerwowana dla szczególnych typów kursów. Nagła konieczność szerokiego zastosowania narzędzi cyfrowych, znanych przecież w dydaktyce od lat, wpłynęła na działania i postawy zarówno nauczycieli, jak i uczniów.

Artykuły pomieszczone w niniejszym numerze zostały podzielone na trzy tematyczne sekcje. Znajduje się w nim też część *Varia* oraz *Sprawozdanie*.

Sekcję zatytułowaną *Glottodydaktyka i edukacja humanistyczna dla klimatu* otwiera artykuł Bernadetty Niesporek-Szamburskiej oraz Olgi Przybyli. Autorki wskazują na potencjał tkwiący w podstawie programowej szkół polskich i w dokumentach oświatowych, aby edukacja dla klimatu była widoczna i obudowana zadaniami w podręcznikach do nauczania języka polskiego jako ojczystego. Niezwykle istotną kwestią, zdaniem Auterek, jest przygotowanie kadry pedagogicznej, polonistów, humanistów, aby skutecznie i mądrze wspierać młode pokolenie w poznawaniu świata i szanowaniu dóbr natury.

Kolejne trzy teksty podejmują kwestie środowiskowe w kontekście glottodydaktyki polonistycznej. Gabriela Olchowa poświęca swoje rozważania analizie dwóch serii podręczników do nauczania języka polskiego jako obcego na poziomie A2: *Hurra!!! Po Polsku* i *Polski, Krok po Kroku*. Jako perspektywę oglądu podręczników Autorka przyjęła koncepcję językowego obrazu świata, dzięki czemu wyłoniła obraz polskiego krajobrazu kreowany w jednostkach podręcznikowych. W podobnym tonie utrzymany jest artykuł Wioletty Hajduk-Gawron, która na podstawie badań ankietowych analizuje stosunek nauczycieli do treści proekologicznych zawartych w wybranych podręcznikach do nauczania jppo. Drugim zagadnieniem obecnym w jej tekście jest stosowanie podejścia opartego na działu podczas lekcji dotyczących tematyki środowiskowej. Magdalena Zakrzewska-Verdugo z kolei przygląda się treściom ekologicznym zawartym w podręcznikach do nauczania języka polskiego jako obcego przeznaczonych dla Słowaków. Artykuł Justyny

Budzik wpisuje się w nurt humanistyki ekologicznej i kształcenia holistycznego poprzez włączenie plakatu w proces nauczania języka polskiego jako obcego. Autorka uznaje plakat za ważne i ciekawe medium w przekazywaniu wiedzy o Polsce, jej krajobrazie, sztuce, ale i o zagrożeniach klimatycznych dotyczących nie tylko Polski.

Cztery artykuły w sekcji *Glottodydaktyka podczas/po pandemii* koncentrują się wokół wpływu sytuacji pandemicznej na proces dydaktyczny. Ewa Komorowska odpowiada na pytanie, czego nauczyciele nauczyli się podczas pandemii. Tekst ma charakter empiryczny, oparty jest na badaniach ankietowych oraz wywiadach bezpośrednich z nauczycielami, którzy dzielą się swoimi doświadczeniami szczególnie z zakresu nabywania nowych kompetencji w posługiwaniu się technologią teleinformatyczną. Artykuł Barbary Łukaszewicz podejmuje temat kształcenia kompetencji międzykulturowej podczas zdalnych zajęć z języka polskiego jako obcego i nauczania kultury polskiej. Autorka podaje przykłady wyróżników życia w Polsce i cech przypisywanych Polakom, które z powodu pandemii uległy zmianie – lecz czas pokaże, czy jest to zamiana chwilowa, czy tymczasowa. Autorki kolejnego tekstu – Iryna Bundza i Chrystyna Nikołajczuk – omawiają rolę komunikacji niewerbalnej podczas zdalnej nauki języka obcego. Komunikacja niewerbalna jest niezwykle istotnym elementem procesu dydaktycznego. Jest ona naturalnym wynikiem kontaktów międzyludzkich. Autorki na podstawie badań ankietowych opisują, jak w czasie warunków nauczania zdalnego zmieniły się relacje między nauczycielami a uczącymi się. O strategiach komunikacyjno-edukacyjnych podczas zajęć online piszą Iwona Morawska i Małgorzata Latoch-Zielińska. Swoistym podsumowaniem tej sekcji jest artykuł Adrian Prizel-Kani, która zestawia doświadczenia nauczania zdalnego w czasie pandemii z jego postrzeganiem przez nauczycieli w roku 2017.

W sekcji *(Glotto)dydaktyka – nurty i tendencje* mieszczą się dwa artykuły. Pierwszy z nich, autorstwa Waldemara Martyniuka, przybliżyła wznowioną wersję europejskiego systemu opisu kształcenia językowego. Autor analizuje dokument pod kątem wprowadzonych bądź rozwiniętych zapisów dotyczących nauczania języków obcych. Jednym

z nich jest mediacja rozumiana jako sposób używania języka. Z kolei Szymon Gębuś przekonuje do wykorzystywania w dydaktyce filologicznej gatunku *short stories* jako skutecznej metody w nauczaniu literatury światowej.

W dziale *Varia* znalazł się artykuł Niny Augustynowicz, w którym badaczka analizuje twórczości angielskiej poetki Christiny Rossetti w perspektywie wiktoriańskich norm genderowych skierowanych do dziewcząt. Drugim tekstem w tym dziale jest artykuł autorstwa Aleksandry Achteлик, który dotyczy zagadnień antropologii miasta. Autorka proponuje literacki obraz krakowskiego Kazimierza jako materiał poszerzający nie tylko kompetencję językową cudzoziemskiego odbiorcy, lecz także kulturową.

Numer zamyka sprawozdanie z konferencji *Edukacja klimatyczna – kształcenie uniwersyteckie i szkolne*, które przygotowała Maria Waclawek. Zapraszamy do lektury i refleksji.

WIOLETTA HAJDUK-GAWRON – PhD, Institute of Literature, Interdisciplinary Centre for Research on Humanistic Education, University of Silesia in Katowice, Poland / dr, Instytut Literaturoznawstwa, Interdyscyplinarne Centrum Badań nad Edukacją Humanistyczną, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Polska.

Her scientific interests concern the reception of Polish literature in the world, the methodology of teaching Polish as a foreign language, the theory of adaptation and the experience of migration in the process of education. Author of articles, including *Przekłady literatury polskiej a dobór tekstów literackich w nauczaniu cudzoziemców* (2007), *Arcydzieła literatury polskiej w praktyce glottodydaktycznej. Zadaptować czytelnika i tekst* (2013), *Uczeń z doświadczeniem migracyjnym w szkole polskiej i irlandzkiej* (2018). Examiner of the State Commission for the Certification of Proficiency in Polish as a Foreign Language. Employed since 2002 at the University of Silesia in Katowice.

Doktor nauk humanistycznych. Jej zainteresowania naukowe dotyczą recepcji literatury polskiej w świecie, glottodydaktyki polonistycznej, roli tekstu literackiego w nauczaniu języka polskiego jako obcego, teorii adaptacji oraz doświadczenia migracji w procesie edukacyjnym. Najważniejsze publikacje to: *Przekłady*

literatury polskiej a dobór tekstów literackich w nauczaniu cudzoziemców (2007), *Arcydzieła literatury polskiej w praktyce glottodydaktycznej. Zaadaptować czytelnika i tekst* (2013), *Uczeń z doświadczeniem migracyjnym w szkole polskiej i irlandzkiej* (2018). Egzaminatorka Państwowej Komisji do spraw Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego. Zatrudniona w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach od 2002 roku.

E-mail: wioletta.hajduk-gawron@us.edu.pl